

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a fragatorului [Ló-vászutóza], Nr. 5.

Sorisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondentii regulari si „Fed ratiunii.“
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 8 fl. v.
Pre siese lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Romanii'a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul deschian 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Unu respunsu.

„Reform.“ diurnulu magiaru guvernamentale in nr. 257 d'in 10 sept. p. c. publica una corespondentia d'in Bai'a-de-Crisiu d'dto 14 sept. a. c. despre repausarea si immormentarea nemoritoriului esou si belliduce romanu d'in anii 1848/9, A v r a m u I a n c u.

Tote diurnalele oppositionale si guvernamentale d'in Pest'a, unguresci si jidovesci, au luat notitia despre doreros'a perdere a n a t i u n i i romane, unele mai pre scurtu, altele mai pre largu si cu comentarie dupa cum li-a venitu la socotela, ca ei de a-lu dá cu totul uitarii, Iancu a fostu persona pre istorica, nume pre cunoscutu si respanditu.

Tote aceste inse le-a intreputu si pusu verfu nobil'a red. a „Reform“ ei, si si mai nobilulu ei corespondente magiaru d'in Bai'a-de-Crisiu.

Pote ca n'am fi luat notitie despre aceste innalte consideratiuni si rare attentioni ale generoselor diurne-modeluri de nobletia si umanitate magiaro-jidovesci, cu cari se imbuld'ra a onora Romanimea; pentru ca, pre de o parte li cunoscramu d'in nou motivulu cavalescei lor nobletie si scopulu umanei lor consideratiunii, pre de alta parte, o astfelu de portare si tractare gentila, propria, a memoratelor diurne alesse, totu de-un'a facia de totu ce este romanescu pre sub sore, este pre vechia si nu este rara. Notitia si corespondentia inse ce o face si publica unguresca si guvernamental'a „Reforma“, ne face a pune la o parte tota pacientia, si a spune si asta-data unele cuvinte seriose romanesci.

Esemplariulu articulu d'in „Reform“ este intitulatu: „Mortea si asediarea (eltakaritas) a lui Iancu.“ Introducere red. suna astfelu: „Avenu ocaziune a presentá lectorilor nostri descrierea unui chipu negru. Sentiulu de onore privatu si politicu se revolta la aspectulu jocului immoral, pre care cá se lu-comita poporul de d'incolo de „delulu regelui“ se nesuescu romanii extravaganti, asié numita inteligentia. Rusne si batjocura pentru acei individi, cari figureza aici dar' acésta rusne si infamia degia se gata a se lipi de acei a, cari sunt chiamati a impedeá joculu si nu intrevinu, ei concedu, ca aceste depravate infamie se se propage, se se sporesca.“ Dupa citarea si premitterea acestui delicatu psalmu d'in program'a diurnaricea magiare, introducerea trece la person'a marelui nostru defunctu si (ca romanu me dore de mi-tremura anim'a in pieptu, dar' chiaru si cá omu me suprindeu fiori, a reproduce d'in cuventu in cuventu blasfemia, care o face „Reform“ a supr'a lui Iancu, a supr'a unui mortu) dupa ce lu-tareia si tavalesce in modulu celu mai crudelu, dupa ce lu-desbraca si despoia de tote, dupa ce lu-face miserulu miseriloru, dupa ce lu-face dobitocu, lasa se urmeze unguresca corespondentia d'in Bai'a-de-Crisiu, care apoi cá furi'a se stinga si nimicesca si ce a mai remasu de limb'a infernului.

Acésta corespondentia, scrisa in spiretulu celu mai malitiosu si batjocuritoriu, mai calumniatoriu si denunciatoriu, scrisa de unu unguru d'in Bai'a-de-Crisiu, repeta si continua si illustreza in sultele se calumnie infamie si de red. „Reformei“ si intre altele si scandalizeza si protesteaza, ca inteligentia d'in Zarandu, in numele „natiunei romane“, a anunctiatu mortea lui Iancu, si ca pre acestu a lu-au immormentatu sub goronulu „talhariulu Horea“ (rablo Horea), ca officialii de statu si romanii au cutezatu a glorificá pre unulu, care a revoltatu in contra unguriloru si ca l'au ingropatu cu pompa intre marginile statulu magiaru, si totu asié pana in capetu, totu in astfelu de tonu, totu cu astfelu de gentiletia, batendu-si jocu de preoti, de invetiatori, de intregulu poporu si de pietatea lor curata.

Judece acum'a ori si care omu cu sentiu de pietate, de stima si omenia; ori si cine, fia cristinu, fia paganu, si ce va conchide? In primulu momentu neci noi n'am potutu crede, ca asta-di, in seclulu presente, n o b i l ' a natiune magiara mai are nobili fii si nobile organe, cari potu scrie in

astfelu de modu sublime, despre unu poporu cu care este constrinsa a-si impartí sorteá, buna si rea. Actulu presinte inse ne-a desamagitu si, dorere, ne a convinsu pre deplinu tocmai despre contrariulu. Despre aceea, ca multi d'intre magiarii d'in 1872 in nimicu nu se osebescu de cei cu 1000 ani mai innainta. Apoi necu nu e mare minune, candu e cunoscutu, ca ei nu se tienu de nemulu indo-europénu si ca sunt urmatorii acelu fiu, pre care tatalu seu, betranulu Noe, pentru fara-de-legile sale, l'a blastematu si afurisitu, cu tota sementia sa. Si blastemulu parintiloru adese-ori ajunge pre fiu.

Cine nu vede in articulu susu mentionatu cea mai espressa malitia si caracteristica necultura nu numai, ci si cea mai criminala intentiune de a irritá unu poporu intregu, de a conturbá pacea publica si de a arunca o noua schintea in pericolosa materia a urei, a luptei intre rase, intre deosebitele natiuni ale unei patrie, vatemandu in modulu celu mai frivole ce este mai scumpu pentru un'a d'in acele natiuni?

Si ore acést'a se fia intentiunea magiiloru si a guvernulu Ungariei, a carui organu se lauda a fi nobil'a „Reforma“? Noi nu cutezamu a crede acést'a, si tocmai pentru aceea speramu, ca guvernulu nu va trece cu vederea insultele „Reformei“ blamatorie si degradatorie pentru magiari si pentru guvernulu Ungariei, ci le va luá la severa compunere. La d'in contra, fia convinsi, ca ni potemu perde si ultima sperantia, ce o amu mai avutu in onestitatea, in patriotismulu si in caracterulu lor pentru infiorarea si impoterirea Ungariei si binele poporeloru ei a natiuniloru ei. Ve asecuramu, ca agast' manifestatiunea fia carui romanu cu caracteru de a natiunei romane in tregu d'in Ungaria si Romania, pentru ca l'anculu, insultatu si calumniatu de voi, este alu Romanimeii intregu si memoria lui e celu mai scumpu, celu mai sacru tesauru alu ei! In sultandu deci pre Iancu si memoria lui, ati insultatu natiunea romana si i-ati vatematu cu mana sacrilegia sentimintele ei cele mai fine. Si cugetati, ca Romanimeii e este ertatu a trece acést'a cu indiferentismu si fara demnu respunsu, fara multiamita necesaria!? Dorerosa amagire!

„Infamia depravata“ numita pompos'a imormentare a lui Iancu, a murtirului natiunii romane, care a sfarimatu jugulu si ferrele, ce a incarcatu feudalismulu vostru pre gutulu si bratielu ei, si a apropiatu o de libertatea, in care s'a nascutu si a fostu. Ce se vi respundemu, decatu ca e demnu atributu pentru cei ce lu-impartu. Unu astfelu de barbarismu ve da in judecat'a poporeloru, in a lumei civilisate. Séu dora Romanimea astfelu a scrisu la immormentarea celoru scumpi pentru voi? Nu! pentru ca natiunile nemagiare facia cu voi sunt pre sincere, pre nobile.

„Rusne si batjocura!“ strigati cãtra officialii romani, de statu cari au l'natu parte la festivitatea funebrala. Minunatu! Cugetati ca romanii officiali de statu, au incetatu a fi si romani, si ca sunt officiali unguri? Ei sunt officiali, inse nu unguri, ci ai statulu Ungaria, dara pentru aceea nu voru de locu a se desbraca de nationalitatea lor séu a fi chiaru contrarii ei, pre cum ati dorí acést'a d'in sufletu.

De altmintrea speramu, ca neci domnii officiali romani d'in Zarandu nu voru intardá cu unu demnu respunsu d'in partea d'loru la aceste insulte si calumnie reutafose si denunciatorie. Au dora ati acceptatu, ca mortea lui Iancu se fia intempinata fara condolentia corespondentia si cu indiferentismu de cãtra natiunea romana, pentru care gloriosulu defunctu si-a sacrificatu vietia d'impreuna cu bunetatile si relele ei? Au ati doritu ca immormentarea lui se se faca ca a ori si carui moritoriu simplu, séu dora si mai neinsemnatu; pentru ca apoi, d'in acestu incidinte, éra voi se veniti si se vi aretati innalt'a arte de a bajocuri. colomniá si insultá Romanimea intréga? Frumosa amagire!

Daca n'am fi acuma convinsi, ca „Reforma“

este lipsita de totu cavalerismulu si caracterulu, amu acceptá se informeze pre lectorii ei sedusi despre aceste replicari romanesci, dar' astfelu ni remane numai a ne mangaiá, ca n'am intardiatu a face unu insemnatu pasu pentru aperarea onorei natiunii, respingundu cu indignatiune tote insultele si calumniele aruncate de nobil'a „Reforma“ si de civilisatulu ei corespondente magiaru d'in Bai'a-de-Crisiu.

Asfelu ve nesuti a stabili bun'a intielegere? prin astfelu de mediloco tindeti a ajunge fraiefateá si iubirea, astfelu a cascigá amicitia si sinceritatea natiunei romane, asta-di mai pucinu favorisata de sorteá trecutoria, suspicionandu-o si insultandu-o in tipulu celu mai reutatosu? Nu vi-a fostu destulu cele de pana acum'a? Voiti se desiertamu pocalulu amaritiunei pana la fundu? Noi nu ve vomu urmarí in aceste intentiuni. Dara atãtu-a vi repetamu, se nu uitati, ca sorteá nu este legata numai de unu gardu; dílele aceste voru trece si voru veni altele. De si netieneti de sclavi, dar' onorea nationala ni este scumpu, o scimu aperá si o vomu aperá totu de-un'a cu ori si ce pretiu.

Barbari sunt toti acei-a, cari potu vatemá fara sentiu si crutiare, totu ce este mai scumpu, mai pretiosu, mai nobilu pentru o natiune intrega, barbari sunt deci si toti acei magiari cari potu face acést'a. Valeriu.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 16. sept., 1872.

Presiedintele St. Bittó deschide siedintia la 9 ore a. m. — Guvernulu a fostu representatu prin ministri: Ló-nyay, Tóth, Pauler, Tréfort, Tisza, Szlávý, Kerkapoly si Wenckheim.

Dupa verificarea procesulu verbale alu siedintiei d'in urma, Valentinu Császár presinta una petitiune d'in partea a 1500 alegutori romani d'in districtulu Fagarasiulu, cari se roga ca alegerile deputatiloru se se taça prin unu comissariu regescu, de-ora-ce comitetulu districtuale nu voiesce a le publica. Se trece la comisiunea petitiunaria.

Ladislau Szógyényi comunica, ca comisiunea verificatoria permanenta a verificatu alegerea deputatulu Iuliu Horváth, alesu in cerculu de susu alu cottulu Cetatii-de-Balta, rezervandu-se terminulu legale de 30 dílle pentru presintarea protestelor ce s'ar face contra alegerii lui. Se imparte in sectiunea prima.

Camer'a trece apoi la ordinea dílle: alegerea membriloru in comisiunea pentru redactarea adresei ca respunsu la discursulu de tron, si in cea pentru instructiune. Resultatulu scrutiniului se va publica in siedintia prossima si cu acést'a siedintia se inchiaia 10 1/4 ore a. m.

Siedintia de la 17. sept., 1872.

Dupa formalitatile indatinat, Ionu Kiss interpelleza pre ministrulu de financia, daca are cunoscintia despre abuserile ce le comitu officialii financiari cu ocaziunea incassarii contributiunii in Satmaru. — Interpellatiunea se va comunica ministrulu concerninte.

Referintele comisiunii economice, Paulu Molnár presinta bugetulu camerei pre lun'a lui sept. — Se va tipari si pune la ordinea dílle.

Dupa aceea se publica resultatulu scrutiniului d'in siedintia precedentu, dupa care in comisiunea pentru redactarea adresei s'au alesu: Ant. Csengery, Macs. Falk, Stef. Gorove, Balt. Horváth, Bela Perczel, Franc. Pulszky, b. Paulu Senney, Col. Széll, Car. Torma, Ivanu Vencsina si Ed. Zsedényi, éra in comisiunea pentru instructiune: Ales. Bujánovics, Ant. Csengery, Paulu Hoffmann, Iul. Kautz, b. Gab. Kemény, Aladaru Molnár, Greg. Prutubán, Aug. Pulszky, Iul. Schwarz, Car. Szatmáry, Aronu Szilády, Col. Tisza, Car. Torma, Lud. Urvári si Gabrielu Várady.

Ministrulu-presiedinte pune be biroulu camerei urmatoriele proiecte de legi. 1. despre institutulu militariu „Ludoviceu“. 2. despre creditulu suplementariu pentru adaptarea, organizarea si sustinerea Ludoviceulu pana la finea anulu curinte, 3. despre immultirea batalionelor de honvedu, devenita necesaria in urma provincialisarii confinialui militariu. — Ministrulu de instructiune presinta doue proiecte de legi, unulu privitoriu la infintierea universitatii

d'in Clusiu, era celu-a-lalte despre unu creditu suplementariu, pentru infiintarea si sustinerea numitei universitati pana la finea anului curinte. Mai departe ministrul de comertiu, industria si agricultura presinta 6, ministrul de comunicatiune si celu de finantie catu 4 proiecte de legi, cari se trecu la comisiunile concerninte.

Ministrul-presedinte Lónyay raspunde la interpellatiunea deput. serbescu Al. Nicolits in privinta disolversei si convocarii congressului besericescu serbescu. D'in acestu lungu respunsu alu ministr. estragemu urmatoriele: Lónyay dice, ca facia cu atitudinea membriloru congressului catra comissariulu regescu, regimulu n'a potutu altu-cum raspunde decatu desolvendu congressulu. Mai de parte dice ministr.-pres., ca regele, conformu declaratoriului illiricu, are dreptulu necontestabile a esmitte unu comissariu, pentru esaminarea computuriloru. — Catu pentru convocarea unui nou congressu, oratorele spune, ca regimulu lu-va conchiamá catu se pote mai curandu.

Nicolits, replicandu la mai multe asertiuni d'in respunsulu ministrului, constata, ca regele are dreptulu de suprema inspectiune, acést'a inse se pote eserce numai in congressulu intrunitu. Control'a a sup'ra averii nationali inse se nu se faca altu-cum de catu numai prin o comisiune, alesa spre acestu scopu de congressu.

La intrebarea presedintelui, daca accepta camer'a respunsulu lui Lónyay séu ba, se scola intreg'a dreapta, stang'a centrala si unii d'intre deputatii croati.

Ministrulu de finantie Kerkapoly luá apoi cuventulu si tieru unu discursu, prin care descrie starea financiaria a Ungariei. Presinta bugetulu de statu pentru an. 1873. Presedintele anuntia, ca in 21. l. c. la 1 ora d'in di Maj. Sa va primi deputatii in castelulu d'in Bud'a, si cu acést'a siedinti'a se inchiaia la 1/21 ora.

Siedinti'a de la 18. sept., 1872.

Dupa verificarea procesulu verbalu alu siedintei trecute presedintele face atenta camer'a, ca de la sesiunea diet. trecuta au remasu numeroase petitiuni neresolvite si propune ca acelea se se treca d'in nou la comisiunea petitiunaria. Se primesce: Ionu Vidats presinta una petitiune privata. Ales. Trifunáz in erpelléza pre ministrulu pres. daca are de cugetu a alina prin dispositiuni corespunditorie miseria, ce domuesce in Ungaria inferioara? Interpellatiunea se va comunicá ministrului concerninte.

Ministrulu de interne V. Tóth raspunde la interpellatiunea lui Valentinu Császár referitoria la rententi'a (?) districtulu Fagarasiu. Tóth dice, ca provocarea adresata catra juridictiuni, ca se se faca preluarile pentru alegerile de deputati, a esecutatu-o si districtulu Fagarasiulu! Acestu-a a alesu comisiunea centrala pentru alegere, inse asié ca trei parti d'in ea consistean d'in membrii comitetulu districtuale si a patr'a parte d'in reprezentantii cetatii Fagarasiu; mai de parte a otaritu, ca alegerea d'in unu cercu se nu se faca in cetatea Fagarasiu, ca pana aci, ci in Sinc'a-vechia. Cetatea Fagarasiu remonstrá contra acestei decisiuni si ceru se i se conceda a alege unu comitetu centralu propriu si ca alegerea se se faca si pre venitoriu in Fagarasiu. Dreptu-aceea oratorele a provocatu comi-

tetulu districtuale asi modifíca decisiunile in sensulu dorintelor cetatii Fagarasiu. Comitetulu decise, ca cetatea Fagarasiu se alege comisiune centrala propria, 'ar' remase pre langa decisiunea de mai nainte, ca alegerea se se tiena in Sinc'a-vechia. Dupa aceea oratorele demandá prin unu rescriptu nou, ca comitetulu districtuale se esecute fara amenable ordinatiunile guveraului. Comitetulu districtuale inse se oppusse, remonstrá contra legii, nu esecuta ordinatiunile si neci nu facu conscrierea alegutoriloru. Cum-cá, cu tote acestea, oratorele n'a procesu cu tota rigorea contra districtulu, acést'a are cauza dupla. Inainte de tote oratorele a intielesu pre calle privata, ca alegerile in districtulu Fagarasiulu se voru intempra totu-si inainte de intrunirea dietei; si apoi voiá a merge pana la marginea extrema a pacientiei, mai inainte de a procede cu tota rigorea legit. Alegerile inse nu s'au facutu, reprezentantii districtulu Fagarasiu lipsescu inca si acum'a d'in camera, si acum oratorele promitte, ca va intrebuintia tote medilocele, spre a constringe districtulu Fagarasiu ca se respecte legea. (Aprobári viue in tote pártile camerei.)

Val. Császár si-esprime parerea de reu, ca ministrulu a intardiatu atatu de multu cu despusetiunile sale energice si cere a se esmitte unu comissariu regescu, care se publice si esecute alegerile si se pedepesca pre cei renitenti. — Camer'a ié actu despre respunsulu ministrului.

Camer'a trece apoi la ordinea dílle: pertratara propunerii lui Gyórfy, dupa care presedintele camerei se provoce pre comitetulu centralu d'in Odorheiu, ca acestu-a se immanueze fara amenable respectiviloru deputati alesu mandatele loru. — Stef. Gorove face contra-propunere, dupa care in cercurile respective se se publice alegeri noue. — Dupa una discutie lunga si viua se submitu la votu ambele propuneri, si se accepta propunerea lui Gorove. Siedinti'a se inchiaia la 3 ore d. m.

Sectionile camerei constituite definitiv.

1. Sectione: B. St. Kemény, G. Kegl, A. Horváth, c. L. Degenfeld, c. St. Eszterházy, b. K. Kemény, Á. Cubinyi, A. Buday, A. Muzslay, c. G. Karácsonyi, G. Várady, B. Wodianer, c. M. Lónyay, V. Majthényi, J. Szamzó, C. Tolnay, E. Trauschenfels, J. Beniczky, J. Vályi, c. G. Ráday, J. Hegedüs, V. Szombathelyi, J. Vidliczkay, M. Földváry, B. Dániel, K. Fabriczius, M. Ürményi, G. Pappu, L. Lészay, B. Lukácsy, J. Szilágyi, E. Szirmay, St. Neiczky, A. Beóthy, J. Vajda, A. Bujanovics, N. Tassy, C. Hets, K. Kosztolányi, St. Majoros, J. Kautz, L. Tisza, K. Bothos. Croati: B. Joannovics, M. Mrazovics, c. P. Pejacsevics.

2. Sectione: F. Schreiber, K. Zeyk, St. Pissuth, P. Somssich, E. Urbán, A. Csátsay, J. Szomjas, L. Szögyényi, E. Eder, A. Cséngery, A. Beóthy, c. A. Berchtold, J. Lónyay, F. Horánszky, A. Divald, P. Cosma, F. Házmán, N. Oláh, A. Érkövy, c. E. Zichy, B. Simoncsics, L. Sréter, M. Wahrmann, N. Maximovics, N. Szathmáry, C. P. Szathmáry, E. Huszár, E. Dániel, G. Vizsoly, J. Schuller, c. F. Berényi, P. Hoffmann, S. Ivánka, A. Bogyó, G. Molnár, K. Simonffy, St. Ragályi, I. Kassay, K. Kardos, J. Földváry, St. Ocskay, St. Karassay, D. Ghyczy. Croati: P. Horváth, J. Rogulics, J. Jellacsics.

3. Sectione: C. G. Keglevich, F. Houchard, A.

Horváth, M. Horváth, A. Schmaus, J. Steiger, E. Matolay, P. Matuska, T. Prileszky, M. Tormássy, B. Kálnoky, J. Ragályi, N. Szaplóczay, J. Ciotta, L. Makray, c. F. Haller, b. F. Fillenbaum, c. P. Kálnoky, E. Kállay, St. Domahidy, V. Császár, A. Nikolics, b. D. Mednyanszky, J. Balogh, F. Eber, J. Dedinszky, A. Mátyus, L. Szmeceányi, A. Csiky, c. A. Apponyi, A. Nehrebeczky, K. Szilvay, F. Luksich, A. Popescu, E. Szentpály, K. Széll, A. Gidófalvy, M. Kemény, A. Taray, K. Kajuch, D. Horváth, T. Matkovic. Croati: M. Horváth, L. Modics, J. Miskatovics.

4. Sectione: P. Nemesiu, M. Jókai, G. Joannoviciu, K. Fabricius, L. Csernátóny, L. Csillag, E. Popovics, E. Lebóczy, E. Péchy, P. Molnár, L. Máday, A. Sachsenheim, J. Radocza, E. Zsedényi, A. Boér, N. Földváry, G. Fröhlich, L. Kvassay, J. Vidacs, T. Pauler, A. Mocioni, S. Varró, B. Lukács, M. Gaál, P. Mihályi, J. Madarász, L. Urváry, G. Elek, K. Máriássy, D. Irányi, A. Hradzsky, J. Csaba, A. Batta, c. J. Csáky, C. Csemeghy, J. Rátóny, S. Bohus, C. Varga, P. Dániel, c. Géza Szapáry, G. Lükő, R. Beliczey. Croati: D. Pust, B. Mihailovics, I. Voncsina.

5. Sectione: M. Hunkár, C. Bobory, E. Eöry, P. Major, b. F. Podmaniczky, S. Giczey, A. Gáspár, A. Galgóczy, C. Horváth, B. Tarnóczy, E. Dulovics, E. Szanczey, E. Beniczky, B. Szende, A. Degré, A. Bocszánszky, A. Kállay, J. Gullner, b. J. Vécsey, F. Duka, St. Kazinczy, M. Zmeskál, S. Zmeskál, A. Körmeudy, C. Radó, J. Jeney, J. Juszt, G. Dékány, G. Nagy, B. Inrcá, A. Farkas, L. L. Takács, T. Vécsey, C. Vecsey-Oláh, St. Keresztes, b. P. Sennyey, N. Kiss [Sohl], L. Korizmic, A. Molnár, G. Lajthéni, S. Milkovics, c. P. Festetics. Croati: G. Kiss, c. H. Kluen, N. Kristics.

6. Sectione: A. Zichy, L. Kiss, C. Tisza, C. Justh, C. Palkovics, A. Dobay, M. Onossy, E. Fest, E. László, V. Istóczy, E. Hammersberg, A. Baranyi, I. Lónyay, A. Semsey, I. Matics, S. Dörr, M. Falk, L. Cséry, b. B. Liphay, G. Otlak, A. Szabadhegyi, J. Bárczay, J. Rannicher, D. Szilágyi, L. Kovács, St. Kuhnica, Fr. Wächter, K. Madas, A. Molnár, A. Gubody, I. Gózmanu, B. Vojnics, F. Eytel, L. Rázso, L. Tisza, S. Molnár, B. Bittó, A. Tavasz, S. Eder, A. Szentimrey, S. Gorove, P. Csernovics. Croati: br. G. Prandau, A. Labas, B. Kraljevics.

7. Sectione: L. Csávolszky, F. Bakosi, D. Majthényi, D. Szakácsy, L. Ibrányi, I. Hajdu, b. G. Kemény, A. Trifunáz, c. S. Vass, L. Dobsa, F. Schaaser, c. F. Nemes, I. Hajós, C. Bittó, F. Comahidy, P. Móricz, I. Uhlarik, I. Oláh, I. Gyórfy, c. I. Károlyi, E. Mukics, C. Eötvös, E. Szabó, A. Almássy, A. Marx, L. Kármán, V. Tóth, F. Eördögh, A. Benedikty, V. Brogyányi, C. Stoll, I. Schwarz, J. Zsitvay, A. Usanady, C. Zámory, E. Hodossy, V. Tóth, L. Csipkés, A. Petrovay, A. Mednyanszky, C. Tóth, C. Kerkapoly. Croati: I. Zsvikovics, M. Krsnjavi, I. Jarkovics.

8. Sectione: b. A. Baldácsy, A. Havas, A. Trajcsik, L. Papp, B. Goda, M. Besanu, S. Vukovics, G. Patrubby, L. Beóthy, J. Kiss, A. Bezze, c. E. Zichy, Á. Kendeffy, I. Farkas, I. Szepessy, L. Deáky, B. Horváth, E. Stanescu, J. Hodossy, L. Brezovay, Á. Szilágyi, J. Pólya, M. Jendrássik, J. Tóth, A. Máriássy, C. Ghyczy, c. Ladislau, Hunyady, E. Simonyi, b. L. Simonyi, V. Bogdanu, c. I. Szapáry, A. Barcsay, I. Petricu, G. Tar-

FOISIORI

Archeologia

Domniloru membri ai Comitatului archeologicu d'in Bucuresci.

(Fine.)

Pre unde nu se gassese nici unu metalu, olari'a este grossolana, reu framentata, facuta numai cu man'a si reu copta, dara nu si numai uscata la sore; tote ornamentele pre olari'a primitiva, — candu ornamente se vedu, — sunt facute cu degetulu séu cu unghi'a. Nu ca assemenea olaria nu se gassese si pre unde abunda obiectele de metalu si ferulu chiaru precum: Zimnicea, Pisculu, — Crasani, Talpa etc; dara, pre acolo, intre vasele cele mai grossolane, se gassescu si vase perfecte, negre mai alesu si unele si rostie in forme elegante, alesu si bine framentatu pamentulu; lustruite, séu mai bine d'funde, sclivisite; subtiri si mai grosse, si cu ornamente d'ferite atatu in esitu catu si in aduncu, pre care nu se vede nici degetulu nici unghi'a, care a trecut de la liniile drepte la forme de animale de totu felulu si la diferite flori, imprente d'a dreptulu in aduncu, séu scose prin tiparuri in esitu. Ornamentele pre aceste vase au trecut de la liniile drepte la liniile curbe, si la spirale.

Tordele mai alesu, fie ca buze, fie ca manusie sunt in adoveru de admiratu atatu pentru eleganti'a loru, catu si pentru acurateti'a lucrului.

Acolo inse unde metalulu nu este, vasele tote sunt grossolane. La Vodastr'a, spre esemplu, unde nu amu gassitu metalu de catu numai una dalta de 15 centimetri, lata de patru centimetri si diumetate la taisiu si de duoi centimetri la extremitatea care se infieá in lemnu, si acést'a dalta, forte interessanta pentru form'a ei, i peutru ca nu

este de bronzu ci de arama rosta nativa, — ceea ce are se ve preocupe negresita forte multu, d-nii mei *) la Vodastr'a, nici unu ciobuletiu de olaria perfecta. Acolo unde metalu nu se gassese, olari'a tota este forte grossolana si nici unu semnu de vre-una rotunditura prin rota. In intru se vedu ca invertite pre vre-unu instrumentu de lemnu pote, pote, séu si totu de vamentu uscatu, de cari instrumente se gassescu forte multe, era pre de afara tieluite numai cu man'a. Unu singuru vasu ce-va mai ingrigitu, totu cu man'a inse facutu, am gassitu la Vodastr'a, totu pre langa loculu unde am gassitu dalt'a de arama, unde am gassitu una sageta de silexu admirabilu lucrata, duoe candelé mai ingrigite despre cari am spusu, ale, caroru corde spre accatiare s'au putreditu remanendu numai gaurele prin cari trecea acele corde; unu toporu de granitu negauritu, inse bine facutu, si bulb'a forte pronunziata spre intiepenire in lemnu; ceea ce m'a facutu se presuppunu ca aci a fostu locuintia vre-unui capu de tribu, vre-unu personagiu insemnatu.

Duoe lucruri inaintezu d-vostre cu mare sfiea, pentru ca va fi contrariu opiniuniloru acelorua cari cerceteza monumentele prehistorice in Europ'a mai de pre la inceputulu acestui seculu.

Am gassitu la Vodastr'a, precum gassissemu alta data si la Zimnicea si in alte parti; dara ieu Vodastr'a numai aci, pentru ca Vodastr'a, mi se pare ocolulu locaitu in cea mai adun-

*) Monetta daca de arama, nu avemu d'in timpulu Daciei autonome, ca-ci aceea cari se dice de arama, este unu felu de bilion.

Candu a inceputu inse se rebata in Dacia monetta ei propria, sub Philippu Arabulu, acést'a monetta care s'a batutu in cursu de 16 anni, este tota batuta numai in arama rosta; pre candu in Vimiantiam (Vidin, dupa altii Belgrad), care a inceputu a-si bate monetta propria cu 5 anni mai inainte de Dacia, sub Gordian III. si-batea tota monetta in bronzu.

Cercetat'a cine-va pana acum originele baii nostre demara?

cita vechime; am gasitu la Vodastr'a la aceea-si aduncime cu cele-lalte vase, cioburi d'in duoe strachini smantiute: smantiulu forte grosu, negru, albu si verde; culorea negra incrustata in desenuri cu linie drepte si linie curbe. Aceste strachini n'au potutu fi fabricate negresitu in acést'a localitate, dara de unde veniau, candu Grecii chiaru, — daca potemu numi astu-felu pre locuitorii de pre atuncia ai Greciei, — nu poteau aveá smantiu? Veniau aceste strachini d'in Egiptu? — Gessescu multa afinitate intre smantiulu acestoru strachini, si intre smantiulu anticu egiptanu.

Alu duoilea lucru ce inaintezu este si mai greu de esplicatu.

Am gassitu la Vodastr'a, la aceea-si aduncime a vetreloru, una lulea! Lulea de acelu-a-si pamentu negru, aceea-si framentare cu vasele cele mai fine ale epocii, accoperita de aceea-si coge de carbonatu de varu ca tote celle-alte vase de pamentu a le acelu-a-si epoce.

In annulu 1869, d'incoci de orasiulu Tirgu-Jiului, pre unde trece siosea'a romana care urca la Vulcanu facendu sapatuere la nisce pivnitie parassite — astu-felu le numescu acolo, — dara in cari pivnitie au crescuta arbori seclari, — in pu regaiulu altoru generatiuni de arbori seclari, — cladiri prehistorice negresit, pre cari locuitorii le credu de candu cu Nemptii cu coda, dara cari urméza se fi servitu de tipu cladiriloru sub-terane de dinsusulu piciorloru podului lui Traianu dela Severinu. Sapandu la 1869 intr'un'a d'in aceste cladiri de piatra naturala, intre alte obiecte, despre cari am gassitu si o lulea totu de pamentu negru accoperita cu carbonatu de varu. Am risu multu cu esistentia de luleau'o lui Decebalu, care s'a constatatu, in parerea totoruru, ca aru fi remasu acolo de la Nemptii cu coda, de-si acést'a lulea, in forma de lulea, nu semeaá tocmai lulea.

Dupa acést'a am mai gassitu inca un'a sparta pre care am arruncatu-o ca si pre cea-lalta.

In annulu 1870, tramitiendu pre d. Dimitrie Butculescu se faca cercari de sapatuere la Pisculu-Crasiani in judetiulu Ialomiti'a, damnealui, intre alte obiecte si olaria

*) Vedi nrui 91, 92 si 93 ai „Fed.“

nóczy, G. Remete, N. Kiss [Kecskemét], C. Torma, I. Helfy, F. Pulszky, A. Pulszky, c. A. Forgách, c. E. Péchy. Croați: I. Brlic, c. R. Erdődy, J. Muzler.

9. Secțiune: E. Hollán, C. Radvánszky, B. Szluha, F. Deák, J. Döry, G. Bánffy, L. Salamon, P. Szentmiklósy, C. Harkányi, A. Janicsáry, T. Péchy, A. Czobel, S. Csiky, A. Mocioni, L. Horváth, c. S. Batthányi, J. Bömches, A. Romanu, b. J. Rudics, N. Saáry, b. A. Wodjaner, U. Sipos, T. Siskovics, J. Tost, M. Dimitrievics, D. Bonciu, M. Kasper, A. Buda, J. Paczolay, N. Jankovics, K. Janicsáry, G. Kapp, P. Buzinkay, E. Hedry, S. Borlea, A. Szakáll, A. Ernusz, A. Lipovitzky, J. Gull. Croați: A. Jakics, I. Tombor.

Appelu către Domnele romane din Transilvania, Banatu, Ungari și Maramuresiu.

Domnelor!

Prin femei s'a sustinut nămulu românesc, istoria ne a probat-o în toti timpii și la tote ocaziunile.

Femeile romane au facutu să vietuiescă limba, naționalitatea, religiunea noastră.

Cultivandu aceea-si limba ne vomu întielege totu d'a-un'a, aredicandu beserice unde ne inchinamă aceluia-si Dumnediu, ne vomu simți totu d'a-un'a frati.

Dev'a orasiu însemnatu în Transilvania n'are beserica romana.

Cu immense sacrificie d'in partea locuitorilor romani d'in asta localitate s'a redicatu zidurile unei beserice; dar numai zidurile.

Spre a se ajută terminarea santului locasiu, noi subsemnatele ve rugamă pre Dvostra Domne romane, cu inimă romanesca, cu sentimente chrestinesci a aduce si Dvostra o piatra la aredicarea acestui edificiu romanu și chrestinu.

Ve rugamă Domnelor, a ni tramite sub adres'a „Comitetulu pentru lotteria în profitulu beserice romane d'in Dev'a” câte unu lucru de mana ce va servi pentru înfiintarea unei lotterii în profitulu acelei beserice.

Lotteri'a se va trage în tempulu candu Asociatiunea pentru litteratur'a și cultur'a poporului romanu si-va tene Aduarea generala în Dev'a.

Fia-care obiectu ce vomu primi va fi trecutu în registrele comitetului și publicatu prin diuarie sub numele donatorei ce ni l'a spediatu.

Tote darurile se voru tramite până la 1. martie.

Domnelor! inca odata ve rugamă, speramă și adestamă unu respunsu bine-voitoriu și iubucatoriu.

Primiti Domnelor! ve rugamă cordialele nostre salutări.

(Semnate) Pres. Constantia de Dunca-Schian.

Elen'a Papiu, Ecaterin'a Dragiciu, Eufemi'a Horvatu.

Procesu verbalu.

Domnele romane d'in Dev'a invitate de domn'a Constantia de Dunca-Schian d'a se adună spre a se înfiintă una lotteria în profitulu beserice romane d'in acestu opidu, sau intrunitu în numeru de patru, sambata în 9 sept. an. curinte la Domn'a Ecaterin'a Dragiciu, și în deplina uniune au statoritu:

celta perfecta, a gassitu și una lulea, de care negresitu că am risu era-si destulu și am arruncatu-o.

Es-timpu gassescu una lulea la Vodastr'a și alt'a la Hunia, d'in susu de Calafatu, în aduncatur'a cea mare, care acest'a acum nu mi-au mai permis glume a supr'a lor; cea dela Vodastr'a este intacta, are form'a unui melcu, ceea ce mi-a rechiamatu lulelele gassite în Americ'a de Nordu printre celle-lalte vase ante-istorice, despre cari lulele vorbescu cu entusiasmu anticarii Americani, citati de Lubbock, citatiuni pre cari le repeta și Figuer în opera lui: „L'homme primitif.”

În acesta lulea d'abiè intra degetulu cellu micu, și gaur'a pre care a intratu una tiéva séu s'a înmatu fără tiéva, este forte mica în comparatiune cu ori ce felu de lulea moderna.

Form'a ei de melcu, se accorda forte bine cu formele de diferite animale ale luleleloru ante-istorice d'in tierra Calomelului. Negresitu că cutezarea va fi cu atătu mai mare, cu câtu conjecturele s'aru face mai cutezatore în acesta cestiune de asiè mare importantia.

Ce potu afirmă, este esistentia luleleloru de lutu negru printre olari'a celta ante-istorica în Dacia.

Oprescu aci, domnii mei, cu relatiunea excursiuniloru melle de es-timpu, remanendu să vi relatezu cu allu duoi-lea despre cetătile romane d'in riulu Oescu în susu, cum și despre localitătile contienendu obiecte pre-istorice: Maglavitu, Hunia, Morenii, Pietrisiulu, Fontan'a-Banului și Cetatea.

Spre a vi da inse o idee rapede despre obiectele pre-istorice ce se gassescu în tierra noastră și despre cantitătile lor, permitteti-mi să vi mentionezu celle gassite de mine numai de vr'una patru-cinci ani în coce, și aflate în colectiunile melle.

Duoe-sute-cinci-dieci silexuri și obiecte de alte pietre. Acestea se impartu as u-felu:

Cinci topore (hâches celtiques) pre cari în alte oc a-

I. că d'intre presentele domne se alegu Domnele Elen'a Papiu, Ecaterin'a Dragiciu, Eufemia Horvatu și Constantia de Dunca-Schian spre a formă comitetulu pentru înfiintarea lotteriei în profitulu beserice romane d'in Dev'a.

II. Domn'a Constantia de Dunca-Schian, cu titulu de presiedinte, este insarcinata de tote lucrările comitetului, cu tineria registrelor, protocooloru, etc.

III. Domn'a Elen'a Papiu, cu titulu de cassariu, va tene în depositu obiectele ce voru servi că fondu lotteriei și banii incassati.

IV. Comitetulu se va adresă immediatu prin scrissori directe și prin organe publice la Domnele romane d'in Transilvania, Banatu, Ungari și Maramuresiu, invitandu-le a tramite, sub adres'a comitetului, în Dev'a, câte unu lucru de mana séu unu obiectu equivalentu spre a se constitui unu fondu pentru lotteria în profitulu beserice romane d'in Dev'a.

V. Obiectele ce se voru primi până la 1. martie anululu viitoriu 1873, se voru înregistra sub numele donatorilor, se voru publică și tene în pastrare până la tragerea lotteriei, în lun'a lui Augustu, anululu viitoriu, pre timpulu Adunării generale a Asociatiunii pentru litteratur'a romana și cultur'a poporului romanu.

VI. Bilettele de lotteria se voru imprime în Martie anululu viitoriu, și cifr'a lor se va otari la timpulu stabilindu-se o justa proportiune, între pretiulu și numerulu lor, și valorea și cantitatea obiectelor ce voru formă fondu lotteriei.

VII. Spesele pentru imprimarea biletelor de lotteria, a invitatiunilor, și altele voru fi în sarcin'a comitetului, potendu-se inse despagubi membrele d'in venitul lotteriei.

VIII. În totu timpulu adunării generale a Asociatiunii pentru litteratur'a romana și cultur'a poporului romanu tote obiectele primite pentru lotteria voru formă o expozitiune publică de lucruri de mana a Domnelor romane.

IX. Decesebi de invitatiunile generale ce se adresedia prin diuarie tuturor domnelor romane facare membra se va adresă cunoscutelor sale personale spre a dobândi prin staruinti'a Dloru unu numeru de obiecte cătu se pote de însemnatu.

X. Presentulu procesu verbale proviedutu cu semnăturile comitetului, rezultatulu întreprinderii și numele tuturor bine-voitorilor donatore se va publică prin tote diuariile romane.

(Semnate) Pres. Constantia de Dunca-Schian.

Ecaterin'a Dragiciu, Elen'a Papiu, Eufemi'a Horvatu.

De sub Codrulu Selagiului.

Frundiarindu și eu d'in candu în candu foi'a Invetiatoreasca edata de parintesculu guvern, care atăt'a ne iubesc încată d'intr'o clipita ne aru înghiti în dragostea sa cea mare, și apoi ne aru renasce de nou pre toti în cisme cu pinteni și mustetie sucite și resucite, am aflatu unu concursu prin care se cauta unu invetiatoriu primariu la scol'a comuna de statu d'in Berseulu-de-susu, Comitatulu Solnocului-

siuni le am numitu tarnacope, — spre mai buna întielegere, conformu marimei și formei lor, — tote negarite: unulu de petro-silexu cu totulu primitivu d'in epoch'a pietrei brute, unulu de serpentina verde, doue de granitu verde și unulu de una stanca ce n'o potu determină.

Optu toporu-ciocane gaurite d'intre cari trei de dioritu: unulu de unu granitu admirabile galbinu-negru; cellealte de differiti graniti.

Siepte toporasie [hachettes]; doue de silexu, d'intre cari unulu de 14 centimetri, forte frumosa lucrare, gassitu de d. Dimitrie Sturza în Moldov'a.

Diferite cutite de silexu, între cari se distinge unulu cu maneru cu totu, d'intr'unu singuru silexu, gassitu de mine la Vodastr'a.

Cutite-radietore de la 13 centimetri marime, până la 4 centimetri, diferite nuanție; tote bonte, pentru radiuitu.

Sagetii, unele cu diuti, între cari se distingu mai multe și printre cari un'a mai allesu de 8 centimetri, forte bine lucrata.

Sir W. R. Wilde imparte sagetele de silexu în patru forme a caroru figure le da S. Lubbock la pagina 78 a operei sale: „L'homme avant l'histoire.” Figuer publica mai multe forme de sageti în opera sa: „L'homme primitif.” Eu possuеду inse forme nepublicate inca de nici unu archeologu.

Herestraiasie de silexu forte frumosu lucrata,

Bulle pentu prastia, tote de silexu forte bine rotundite prin ciocanala.

Patru topore negaurite, cu bulba spre întiepenire în lemnu.

Una forma semilunara de porfiru rosu, bine lucrata rin frecatura.

Siese matce numite de Lubbock „noyaux” și de Figuer „percuteurs”, d'in cari matce, prin presiune séu prin isbiri, se scoteau aschiele de silexu. D'in un'a d'in acestea s'au scosu cutite de câte 14 centimetri; d'in alt'a de silexu

de-mediu-locu, cu salarin anuale de 300 fl. v. a. și unu subinvetiatoriu cu salarin anuale de 200 fl. v. a. Cetindu și recetindu acestu concursu m'a surprinsu una mirare do- rerosă, diu dorerosă, pentru că acest'a n'asiu fi visatu nici una-data că tocm'a Berseulu-de-susu să încépa cu scola comuna de statu!

Éca pentru ce! a) Berseulu-de-susu este o comuna curatu romana de confesiunea gr. cat. prin urmare nimene n'a potutu dá ansa la straformarea scolei conf. în scola fara confesiune și fara Ddieu. b) Berseulu-de-susu numera preste 1600 de suflete, prin urmare se vede si intru adeveru este un'a d'intre parochiele cele mai populate d'in Silvani'a. c) Locuitorii acestei comune, precum în genere a întregu Salagiului sunt de o stare materiala multiamitorie, ma comun'a are si bunuri comunale, locuri, crăcimariulu de 3 luni, doue case comunale s. c. l. d) N'asiu fi crediutu acest'a mai vertosu d'in aceea cauza momentosa, că-ci Berseulu-de-susu se afla în protopiatulu Basesciloru, în care sunt duoi protopopi, prin urmare esistentia scoleloru confesionali trebeuă să fia mai secura de cătu ori unde aiuria, apoi să se întemple acest'a tocm'a în Berseu, unde locuesce Vice-Archidiaconulu sorogatu Danila Vultur, este minnea minnilor; pentru că Dlu Vultur se tene și l'au tene si superiorii, daca nu cum-va s'au insielatu, de unu preotu forte zelosu și totu-de-odata si cultu, pentru aceea l'a si onoratu cu V-archidiaconia, cu titlu de asesore consistoriale etc. Ore acum pentru acestu meritu ce va dobândi de la maritul ordinariatu și de la P. S. Sa fitoriu episcopu . . . . . credu că resplat'a adevrata? . . . dar, pentru acest'a nu despereze Prea On. D. Vultur, pentru că dela acei-a caroru-a li-a facutu unu servitiu atătu de placutu pote să dobendesca o cruce de aur . . . drepta respata pentru vinderea generatiunii care urméza. Cum se-va poté scusa D. Vultur înainte superioriloru sei pentru acesta fapta necorecta și condamnabila nu sciu? pote va impinge vin'a pre organelu guvernului, cu acest'a inse nu se va poté escusa nici-odata, pentru că unu pastoriu bunu pastorescu turm'a sie-si concediuta asiè încatu lupii rapitori imbracati în pei de mii nu potu intră nici-odata în trins'a. Alt'a va fi aici caus'a oile nu assulta versulu pastorului lor pentru ca numai le tunde și mulge, dar' de nutrementulu lor nu se ingrisesce.

Daca Dlu Vultur în caletate de directore localu și V. A.-Diaconu surog. si-implinia detorint'a sa sacra facia ca scol'a, atunci de sicuru că cu demeritul DSale nu-si casciga merite servii guvernului.

Va dice pote cine-va că comun'a a cascigatu ce-va cu straformarea scolei confes. în scola comunale. Forte se insiela toti acei-a cari sunt de acesta credintia! pentru că scol'a și de aici înainte inca o va sustine totu comun'a — poporulu — cu banii și sudorea sa crunta. Dar' cum-că au perdutu multu natiunea și beserica, despre acest'a ve veti convinge DVostra nu preste multu tempu — de-si adi pote vi inchipuiti unu venitoriu plinu de fericire . . . ce amaru ve insielati daca credeti asiè ce-va! pentru că scolele comunale de statu sunt periculose: a. pentru că taia afundu în autonom'a besericesca; b. pentru că se instrainéza avearea scole conf. (unde este) și devine în mâni straine; c. adi — mane ne vomu tredi cu invetiatatori Ddieu scie de ce nationalitate și religiune, cari tote ni voru face, numai

venetu-negru, s'au scosu sageti de câte siesse și siepte centimetri; d'in alt'a de silexu galbinu, s'au scosu era-si cutite de câte 10 centimetri; d'in alt'a veneta s'au scosu radietori de câte trei centimetri, etc.

În obiecte de olaria, vase și altele, nu potu spune aci de cătu că am addusu, în dat'a acest'a, 26 vase de la 30 centimetri în josu, cari se impartu în olaria de casa și olaria momentara; tote intacte pentru că nu numeru multe altele sparte cari si-au si ele interessulu lor; nu numeru assemenea pre cele romane de cari avemu forte multe si prin musee si pre la particulari. Aceste vase cari le am addusu es-timpu, sunt d'in patru localități: de la Calomfiresci, de la Zimnicea, de la Vodastr'a și de la Maglavitu.

Cele de la Vodastr'a sunt cele mai primitive, si acestea se potu numi d'in epo h'a pietrei fara siovaire; cele-alte, tote dace, sunt d'in diferite epoche de civilisatiune daca, cu tote că, afara de Zimnicea, am gassitu silexuri și obiecte de bronzu cu dinsele impreuna, si mai în tote celealte parti.

Noi n'am poté fixă epocele prehistorice, precum în Scandinavi'a mai allesu, pentru că epoch'a pietrei, s'a prelungitu la noi si în epoch'a bronzului si în epoch'a ferului Prin urmare, Dacia au întrebuintiatu piatra până la conquista, întrebuintiandu totu de una-data si bronzulu și ferulu.

Una diumetate de sabia intorsa, numita Arpi, amu gassitu-o la Zimnicea, patruina inse de rugina.

Bine-voiti a primi, domnii mei, espressionea inaltei mele stime și consideratiuni.

Cesaru Bolliacu,

presiedinte allu comitatulu archeologicu

„Tromp. Carp.”

d'in Bucuresci.

bine nu, ni voru batu-jocorî religiunea, limb'a si alte date stramosiesci ale noastre si altele, atunci credu cum-câ toti câti prin nepasare, indiferentismu, au conlucratu la perderea scoleloru, aru desface totu ce au facutu, inse va fi tardfu.

Sè pastramu dâra si sè conlucramu pentru sustinerea caracterului confesionalu alu scoleloru nostre romane pâna inca ni sunt in mana, câ-ci va veni tempulu candu tote le-amu face, inse va fi tardfu. Am dîsu.

Unu subcodreanu.

VARIETATI.

*. [Aflâmu d'in fonte credibile] cã numira episcopului gherlanu e iminente, era person'a e totu aceea despre care s'a mai vorbitu in acestu diariu.

*. (In siedinti'a de asta-di, 21. sept.) a camerei reprezentantiloru s'a alesu pazitorulu coronei ungu-resci in person'a fostului ministru c. Georgiu Festetics.

*. [Alegerile d'in Ardêlu.] In Ardêlu, preste totu, s'au alesu pâna acum 71 deputati, cari, afara de cei doi deputati romani nationali, toti s'au infacisiatu in camer'a Ungariei; si anume s'au alesu in fundulu regiu 22 dep. toti deachisti; in comitate 16 (13 guvern. 3 opos.); in districtulu Nasaudului 1 rom. nat. 1 guvern.; scaunele secuesci 8 [5 opos. 3 guvern.]; cetãtile libere reg. 8 deachisti, 2 opos.; locurile tassale 13 [9 deachisti, 3 opposit. si 1 nat. rom.]; la o lalta dâra s'au alesu in Ardêlu 56 deachisti, 13 opos., 2 nationali. Mai resteza doue alegeri in districtulu Fagarasiului.

*. (Gluma si nu prè.) Unu omu avutu, dar' morbosu, siedea ser'a in chili'a sa langa cuptoriu, candu unu domnu bine imbracatu intra in chilia, si facundu cele mai gentile complimente, dice câtra elu: „Dlu meu, am vedutu cã sierbitoriulu dtale s'a dusu intr'o biereria si a lasatu us'a casei deschisa. Cãtu de usioru ar' potè intrã unu blastematu, se stinga aceste doue lumine, éta asiè si asiè, si sè se care cu acesti doi sfesnici de argintu!“ Gentilulu omu facundu acèst'a numai decãtu insu-si, luã sfesnicii si sè cam mai duse, fãra a acceptã vre-unu res-punsu.

*. (Dlu Vin. Schelegianu), preutu in Aliu-siu, zelosulu economu de stuparia, in 18 l. c. s'a reintorsu de la adunarea de la Salisburg'a a stupariloru germani. Nu preste multu dsa va eda una carte despre economi'a stupari-tului, compussa pre bas'a studiiloru si experientieloru proprie de mai multi anni.

*. (Petrecere domnesca.) Petrecerea de

sera, care s'a tînutu in 8. septemvre in Berolinu. in palatulul principelui de corona a fostu o grandiosa arangiare dupa modelu italianu. Gradin'a noului palatu a fostu luminata numai cu 6000 ballone, 36,000 lampione, 46,000 lumine, 14 candelabri, piramide, sori, girlande, etc. 54 arbori au fostu illuminati pâna la verfu. 750 omeni au fostu ocupati cu aprinderea acestoru lumine.

Sciri electrice.

Bucuresci, 17. sept. Principele se ren-torse de la manastirea Sinai'a, si fû primitu de poporatiune cu entusiasm. Unu decretu domnescu ordona concentrarea armatei la manevrele de tòmna, cari se voru tîne sub comand'a personale a prin-cipelui. — Se vorbesce, cã camer'a se va convocã la una sesiune extra-ordenaria.

Mona cu, 18. sept. Gasser presintã regelui urmatori'a lista ministeriale: Gasser ministru de externe, Lerchenfeld de interne, Lobkowitz de fi nancie. Auer de cultu, pentru rebelu si justitia sunt desemnate mai multe persone; deciderea rege-lui n'a urmatu inca.

Malmø, 19. sept. Regle Svediei mori aici a sèra la 9 ore.

Londr'a, 19. sept. Una depesia d'in Co penhag'a a diariului „Times“ constata faim'a despre resuscitarea cestiunii schlesvigiane cu oca-siunea convenirii monarceloru la Berolinu; impe-ratulu Vilhelmu s'a exprimat cã dorese una ar-rangiare amicale cu Dani'a, inse convenirea mo-narceloru nu o considera de momentu accomodatu spre a se lasã in acèsta cestiune.

Berolinu, 19. sept. Camer'a Germano Prussiei se va convocã in lun'a lui ianuariu.

Odes'sa, 19. sept. Chanulu se pregatesce la lupta contr'a Rusiei si nu voiesce sè elibere pre prizonieri. Elu concentrãza la sine armatele chanului de Afghanistanu.

Parisiu, 20. sept. Thiers, reinto:undu se la Parisu, fû primitu de poporu cu mare bucuria si entusiasm.

Madridu, 20. sept. Zorilla dechiarã in siedinti'a cortesiloru, cã in loculu conscriptiunii va presintã unu proiectu de lege despre reorganizarea armatei.

Stokholm, 20. sept. Principele de corona, fratele regelui repausatu, fû asta-di pro-clamatu de rege al' Suediei cu numele Oskar II.

Burs'a de Vien'a de la 21. septemvre, 1872.

5% metall.	65.80	Londra	109.30
Imprum. nat.	70.90	Argintu	108.25
Sorti d'in 1860	103.70	Galbenu	5.24 1/2
Act. de banca	883.—	Napoleon'd'or	8.78
Act. inst. creu.	341.—		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu confesiu-nale in comun'a gr. cat. Lesiu, in districtulu Nasaudului, se escrie prin acèst'a concursu.

Emolumentele impreunate cu acestu postu sunt:

a) Salaiulu in suma de 150 fl. v. a. de primitu in rate lunarie anticipative;

b) cortelu liberu si lemne d' focu.

Doritori de a ocupã acestu postu sunt avigati de a-si susterne petitiunileloru la subscris'a comisiune scolastica celu multu pâna in 1. octobre a. c., si au de a documentã:

a) cum-cã au absolvitu cursulu pedagogicu, si au de-pusu examenulu prescriu;

b) cum-cã au portate politica morale buna;

c) cum-cã cunosc bine cantarile basericesci.

Preferiti voru fi acei-a, cari functionandu cã invetia-tori pâna acum'a voru documentã abilitatea lor.

Lesiu, la 28. augustu 1872.

[3-3] Comisiunea scol. locale gr. cat.

Concursu.

Devenindu vacantu oficiulu de cantore-docente d'in parochi'a matre Oartii'a-de-susu, tractulu protopopescu Oartii'a-de-giosu, in dieces'a gr. cat. a Gherlei, prin acèst'a se de-schide concursu pentru ocuparea numitului postu.

Cu acestu oficiu sunt impreunate urmatoriile emolu-mente: 100 fl. v. a., 40 metrete cereale, 4 orgii lemne de focu, 1 gradina cantoralã de 1 jugeru; alta gradina docen-tialã 1/2 de jugeru cu localitate libera, 2 jugere la otarn aratoriu si ritu de 2 cara de fenu, apoi intregi stolele cantoralã.

Doritori de a dobandi acestu postu au a-si adresã recusele, proviedute cu atestate despre calificatiunea recer-uta, la senatulu scolei confesionale d'in locu pâna in 30. sept. a. c. prezentandu-se pre diu'a deãpta si in persona.

Oartii'a-de-susu, 6. sept. 1872.

Alesandru Costea,
parochu gr. cat. si presedintele senatului
localu.

[3-3]

Marfuri de jocu si jocuri sociale.

S'a avutu in vedere ori-ce copilu, tineru sèu betranu, avutu sèu seracu; in Vienn'a nu se gasesce alta pravalie, carea sè ofera unu assortimentu mai variu, si in care sè se venda cu preturi atãtu de moderate. Diferite jocuri scientifiche interesante pentru junimea studiosa, de asemenea si unu assortimentu immensu de jocuri noue sociali interessante pentru copii de tota etatea, etc. etc.

2, 3, 4. — **Papusie imbracate pomposu.** 1 buc. 30, 50, 80 cr., fl. 1.
— **Papusie neimbracate.** 1 buc. 10, 20, 30, 40, 50, 80 cr., fl. 1, 2.
— **Papusie mecanice** fagurioru si cu voce, misca capulu, manile si pitiorole; 1 buc. cr. 70, 90, fl. 1.20
— **Jocuri de lotteriu si tombola.** cu cate 20, 30, 50, 80 cr.
— **Ciocanu si campana.** 10, 20, 30, cr.
— **Domino.** 20, 30, 50, 80 cr.
— **Siacu flu.** cu figura, fl. 1.20, 1.50, 2.
— **Papice.** 10, 20, 40, 80, 90 cr.
— **Jocuri de pacientia.** 20, 30, 40, 60, 80 cr.
— **Dulapuri de edificatu.** 20, 40, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50, 3.
— **Jocuri de cuburu.** 30, 60, 70, 90 cr., fl. 1.20, 2.
— **Cassete de lucrare.** 60, 80 cr. fl. 1.50, 2.
— **Piane.** cu câte 1 fl. 50 cr. 2, 3, 4 fl.
— **Pasazu, trompeta, toba, violine, cimpoie harmonice, jocuri de campana si alte instrumente forte etine.**
— **Jocarie** pentru copii nepriceputi, d'in lemnu naturalu sèu de cauciniu, 15, 25, 30, 50 cr.
— **Animale diferite.** 5, 10, 20 cr. pâna la 1 fl.
— **Animale in forma naturala.** 50 cr. 1-2 fl.
— **Alte lucruri de jocu** in mîi de feluri 10 cr. pâna la 4 fl.
— **Jocuri sociale.** 30, 50 cr. pâna la 2 fl.
— **Cele mai noue cârti cu chipuri,** pentru fetite, cu sèu fãra textu, 1 buc. 10, 15, 25, 45, 65, 80 cr., fl. 1.
— **Cu ajutorulu coaselor dulapuri de chipuri si cetitu** copii potu invetã a ceti, jocundu-se, si fara nici o instructiune. 1 buc. 1 fl.
— **Prin joculu cu nouele scõle de lucrã,** copii potu invetã di-ferite lucruri de mana; 1 buc. 60 cr. fl. 1.20, 2, 3.
— **Globuri,** 1 buc. 50, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2.
— **Latern'a magica,** numita farmecatoriã, este petrecerea cea mai placuta pentru tineru si betranu; 1 buc. cu 12 chipuri 65, 85 cr., fl. 1.50, 2, 3, 4, 5.

— **Unu mica instrumentu de sticla,** numita **passerea miraculoasa** in care se pote lîntã canteclulu alu ori-carei paseri; acèsta jocaria interessanta costa numai 25 cr.
— **Laditã cu instrumente anglose,** impluta cu tote instrumentele trebuitose in casa, 1 buc. fl. 1, 1.50, 2, 2.50, 3, 4; acsa-si mica, pentru copii 25, 35, 60, 80 cr. 1 fl.
— **Tocurile Fröbel-iane,** forte bune spre ocupatiune proprie, assortimentu mare, pentru prunci si fetite de ori-ce etate, 1 jocu 8 cr., fl. 1.50, 2, 2.50, 5, 3.50.
— **Tipografie,** complete, cu alfabetu si utensilie, pentru copii adulti 85 cr., fl. 1.20, 1.80, 2.50, 3, 4, 5.
— **Una carte de insemnatu si chindisitu,** frumoasa, cu 30 modele noue, 5 cr. — Si alte jocuri instructive, pre alesu. — **Jocarie diferite,** impachetate in sistale, in sute de exemplarie, pentru prunci si fetite, 1 buc. 10, 20, 40, 60 cr. 1, 2 fl.
— **Surprindere si petrecere** oferu nouele artificie de sa-lonu, fara ca sè respandea vre-unu mirosu neplacutu, in assortim:ntu mare; 1 buc. 3, 5, 8, 10, 15 cr.
— **Vetre de fertu, bucatarie, staule, pravalie,** od. i. salone, cu sèn fara intocmire.
— **Teatru de copii,** cr. 35, 60, fl. 1.20.
— **Casce de pastrare,** cr. 10, 20, 30.
— **Jocuri metamorfosice,** cr. 40, 40, 60, 80.
— **Jocuri de ruleta,** cr. 85, 80, 80, fl. 1.
— **Siereci cu masina de fugiu,** fl. 1.50, 2, 2.80.
— **Orologie pentru copii,** fins, cu batatoriu, cr. 85. — Alte sorte, cr. 10, 15, 20, 30, 40.
— **Pistole, carabine, pusee cu effectu pocnitoriu,** 1 buc. cr. 20, 40, 80 fl. 1, 1.30, 1.50.
— **Sabie de tinichea,** cr. 20, 30, 40, de oicelu cr. 90 fl. 1.30.
— **Assortimentu mare de jocuri magnetice,** cari nota in apa in directiunea magnetului, 1 cutiã cr. 15, 20, 30, 50, 80.
— **Serviciu de porcelanu pentru cafea, thea** (casiu) sèn bucate, dupa marime, cr. 60, 80, fl. 1, 1.50, 2, 2.50

— **Cassete farmecatoriã,** nou compusa, forte interessante si amuzante pentru copii de ori-ce etate. Este o cassetã frumosã cu diferite aparate de escamotoriu, complicate pre d'in afara, cu intruducere aprãta, incãtu ori-cine pote face cele mai frumoase escamotorie (ã la Bosco) cu cea mai mare usuretate. 1 cassetã, dupa numerulu aparatelor, fl. 1.40, 1.80, 2.30, 2.80, 3.50.
— **Pãmentulu si locutiõrii scõli,** forte de recomandat pentru copii priceputi; este o cutiã cu giublu pãmentulu, esentatã dupa regula, si toti locutiõrii pãmentulu sunt facuti cu coloru in portulu loru national. Sub fia-care se afla numele in trei limba. Costa numai 35 cr.
— **Animale imbracate cu pele,** forte durabile, 1 buc. cr. 30, 50, 80, fl. 1, 1.50, 2.
— **Animale diferite cu voce naturala,** cr. 50, 80, fl. 1.30, 1.50, fl. 2, 2.50.
— **Equipage, cabriolet, sacre, confortabile,** si alte carutã construite d'in tinichea, forte durabile, si frumosa zugrãvite, tote cu cai, cr. 30, 50, fl. 1, 1.50.
— **Cale ferate de cal vienesã,** care de focu si zãi, cu câte 50, 80 cr. fl. 1, 1.50.
— **Fotografu,** unu jocu de petrecere, prin care se potu pro-duce fotografie adersate; 1 buc. d'impreuna cu avisarea cr. 20, 40.
— **Apparate de scriu si de desennu.** Fara nici o cuno-scintã prealabilã fia-care copilu pote sè invetã curundu a scrie si desenna. Unu aparatulu pentru fia-care obiectu separat, cr. 40, 60, 80.
— **Jocu cavalerescu,** cr. 50, 80.
— **Jocu de cursu de cai,** cr. 90 fl. 1.30.
— **Cele mai noue pistole cu aeru,** cr. 20, 30, 70.
— **Pusee cu aeru,** cr. 40, 80, fl. 1.20
— **Sabie de tinichea,** cr. 20, de oicelu cr. 80, fl. 1.
— **Miculu luptatoriu.** Una armatura completa, pre-frumosã, constatoriu d'in 1 sabie cu cingutoriu, 1 pusee cu baiõnetu, 1 tasca de patronu, 1 ciocan, tote la-olãta fl. 1.20; sorta pre-fina fl. 2.50, 3.50.
— **Noulu productu comicu.** 1 Prinditoriu de fete 5 cr. — Scarpina-te daca te manca. 1 buc. scarpinatoriu de spate cu oglindã, 20 cr.
— **Cigaretta comica,** represinta pre unu pantofariu la mas'a sa de lucrã, care, candu fumi d'in cigarãta, misca braciõle si genunchii. 1 buc. 60 cr

Miculu escamotoriu (farmecatoriu).

Prin urmatoriile aparate de escamotoriu se potu amuzã in modulu celu mai placutu atãtu persone singuratiche, cãtu si societãti intregu. Apparatele sunt combinate asiè de ingeniosu, incãtu numai posesorulu loru este in stare d'a deslegã diferitele probleme vexatorie; altulu ce n'a primitu instructiunea necesaria se pote cugetã ore intregu, fãra cã sè pota ajunge la rezultat.

A bagã degutulu prin ori-ce paleria. 1 buc. 35 cr.
A face sè dispara una moneta (banu), 25 cr.
Ciocanulu farmecatoriu. Cu fia-care lovire dispare unu obiectu. 70 cr.
Una cutiã pentru aprindere; cine o deschide capeta unu galbenu, 45 cr.
2 pocalo; aici lu-bagu in intru: unde se afa? 50 cr.
Portmonu vexatoriu, totu-de-un'a plian cu bani sèn puroria goin, 20 cr.
Portcigariu vexatoriu; unde este cigarea? 45 cr.
Unu jocu de cârti; unde sè apare cartea? 65 cr.
Cãrti (de jocu) jocatorie, 40 cr.

Una carte si totu-si nu o cunoscè nimeni, 15 cr.
Butolia farmecatoriã, sèn sorginte nesecabile, d'in carea se potu tornã siese feluri de benture. 1 buc. fl. 3.50.
Piscolitã (mojaru) farmecatoriã, in carea se pleaza si nimicesce totu, d. e. orologie, pocale, etc. 2 fl. 50 cr.
Cabu farmecatoriu, areta pre comandã, 50 cr.
Acelu-ã-si cu vexitu duplu, fl. 1.20.
Cutia escamotoriu, in care dispare totu si la o singura strigare era-si apare, 4 fl.
Magazinu de legature (pãntice) in gura 25 cr.
Apparatu multiplicatoriu, 1 fl. 20 cr.

En voui invetã cârtile a jocu, 50 cr.
Urna cu cuburi, sèn a gãci societulu, 70 cr.
Mincoã miraculoasa. Siese mincoã asemenea de mari a se ciangia intr'un'a, fl. 3.
Unu calimariu, dar' unde e negrela? 50 cr.
Sincidera prin pumalu, 20 cr.
Ce coloru e acèst'a? Rosia si verde; nu e drepta, nici un'a d'in amondone, 80 cr.
Spargã neconstructibile; se taia incãntea publiculu si totu-si e intregã, 65 cr.
Tolcariu farmecatoriu, sèn a face posibilu, ce nu este posibilu, 60 cr.
Cassetã de pastrare, dar' unde sunt banii? 25 cr.

Sunt inca si alte aparate diferite, inse d'in lips'a spatiului nu se potu insfrã tote

Inca o multime alte marfuri de jocu si jocuri de petrecere, cari nu se potu numi tote, se potu capetã cu aceste pretiuri numai si numai in depositulu subsemnatulu. List'a pretiuriloru, carea este prea interessanta, se imparte gratis.

Bazarulu de pompa, A. FRIEDMANN, Vienn'a. Praterstrasse, 26.

(11-14)